

Міністерство освіти і науки України Львівський національний університет
імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра політології

Була Світлана Петрівна

**Методичні рекомендації та матеріали для вивчення навчальної
дисципліни**

«ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ І ТРАНСКОРДОННІ ПРОЦЕСИ»

для студентів третього року навчання спеціальності С2 «Політологія» освітньо-
кваліфікаційного рівня «Магістр» (денна форма навчання)

Львів 2025–2026 н.р.

Затверджено на засіданні кафедри політології
Протокол № _____ від _____ 20__ року

Схвалено Вченою радою філософського факультету
Протокол № _____ від _____ 20__ року

ЗМІСТ

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни.....	4
3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни	6
4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни.....	7
5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни	8
6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література	10
7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни.....	13
8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів.....	14
9. Розподіл балів, що присвоюється студентам.....	15
10. Контрольні питання для підсумкового контролю (екзамену).....	15

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	Галузь знань С - Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини Спеціальність С2 «Політологія»	Нормативна по спеціалізації «Політичний маркетинг і менеджмент»
Модулів – 1		<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 1		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин – 120		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 15		Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістерський)
	18 год.	
	<i>Практичні, семінарські</i>	
	12 год.	
	<i>Лабораторні</i>	
	0 год.	
	<i>Самостійна робота</i>	
90 год.		
<i>Індивідуальні завдання: 0 год.</i>		
<i>Вид контролю: екзамен</i>		

2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Політичний менеджмент і транскордонні процеси» – є дисципліною внутрішньої спеціалізації «Міжнародні політичні процеси», яка вивчається студентами-магістрами першого року навчання спеціальності С2 «Політологія». Навчальний курс розрахований на 150 години і вивчається у другому семестрі магістратури. Дисципліна є складовою частиною вивчення й освоєння спеціалізації магістр політології. У структурі годин курсу виокремлено такі складові: лекційні заняття – 18 год.; семінарські заняття – 12 год., самостійні завдання – 90 год.

Навчальна дисципліна «Політичний менеджмент і транскордонні процеси» присвячена аналізу наукових підходів до розвитку та ефективного функціонування транскордонного співробітництва в Україні А також аналізується місця України в геополітичному просторі сучасності; різні підходи до усвідомлення важливості та необхідності запровадження ефективних форм співпраці з територіями сусідніх держав. У вступній частині дисципліни заплановано ознайомлення студентів з поняттями та основними функціями політичного менеджменту та транскордонне співробітництво, концепціями розвитку транскордонного співробітництва та нормативно-правовим забезпеченням транскордонного співробітництва. Відтак студенти будуть ознайомлені зі сутністю, особливостями політичного менеджменту та транскордонного співробітництва. Своєю чергою, в основній частині дисципліни увагу буде приділено проблематиці: оцінки ефективності прикордонної торгівлі на кордоні України з Європейським Союзом, аналізу ролі і місця Карпатського єврорегіону з сусідніми країнами, напрями дії співпраці на прикордонних територіях, моніторинг проблем прикордонних територій.

Курс складається з одного змістовного модуля, хоча він і поділяється на вступну та основну частини. У вступній частині представлено огляд теоретико-методологічних та правових підходів до політичного менеджменту та транскордонного співробітництва. В основній частині проаналізовані інструменти та можливості, які потрібні для реалізації ефективного співробітництва з сусідніми державами та розуміння потенціалу транскордонного співробітництва як інструменту державної регіональної політики.

Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб самостійно аналізувати процеси транскордонного співробітництва регіонів України з іншими країнами, сформулювати уявлення про визначення пріоритетних напрямів транскордонного співробітництва у загальній системі розвитку прикордонних регіонів держави, самостійно аналізувати можливості та особливості транскордонної співпраці регіонів України з сусідніми державами Тому у курсі представлено як огляд теоретико-методологічних підходів до вивчення транскордонного співробітництва, так і подана оцінка ефективності взаємоузгодженості реалізації регіональної політики та транскордонного співробітництва в Україні.

Метою вивчення вибіркової дисципліни «Політичний менеджмент і транскордонні процеси» є ознайомлення студентів із основними організаційно-економічними та соціально-культурними процесами, що відбуваються у прикордонних регіонах України у зв'язку з формуванням та реалізацією положень засадничих документів міжнародного, національного та регіонального рівня, спрямованих на забезпечення регіонального розвитку і виконання відповідних проектів та програм.

Завдання курсу:

- визначити сутність/особливості й значення політичний менеджмент та транскордонне співробітництво;
- окреслити принципи реалізації ефективного транскордонного співробітництва на регіональному на національному рівнях;
- реалізація фундаментальних досліджень з питань розвитку транскордонного співробітництва, форм і механізмів транскордонного співробітництва з урахуванням світового, а особливо, європейського досвіду
- визначати пріоритетні напрями впровадження транскордонної співпраці;

- аналіз законодавства у галузі транскордонного співробітництва з урахуванням основних положень і практики застосування права Ради Європи, Європейського Союзу та інших міжнародних організацій;
- оволодіти методикою моніторингу ситуації в країні, проблем та шляхів їх вирішення в процесі євроінтеграційного поступу держави;
- поглиблено вивчити стан справ щодо реалізації переваг та уникнення недоліків членства України в СОТ;
- систематизувати знання щодо можливостей транскордонного співробітництва

Після завершення цього курсу студент буде:

Знати:

1. основні напрямки побудови конкурентоспроможної економіки в Україні;
2. основні форми транскордонного співробітництва;
3. вдосконалення і можливості розбудови транскордонної інфраструктури;
4. ступені кореляції національного та регіонального рівнів реалізації транскордонного співробітництва в рамках стратегічного розвитку регіонів;

Вміти:

1. володіти комплексом знань про політичний менеджмент та транскордонні процеси;
2. аналізувати законодавство про транскордонне співробітництво;
3. аналізувати міжнародний досвід та можливості транскордонного співробітництва і застосовувати його в Україні;
4. вступати у наукові дискусії, демонструючи як наукові знання, так і власну позицію;
5. застосувати політичні знання в своїй професійній громадській діяльності для мобілізації природно-ресурсного потенціалу і підвищення конкурентоспроможності регіонів України;
6. координувати розвиток транскордонних регіонів для співпраці з іншими країнами по всьому периметру території нашої держави.

У результаті успішного проходження курсу студент набуде *загальні компетентності:*

1. здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
2. здатність проводити дослідження на відповідному рівні;
3. здатність розробляти проекти та управляти ними;
4. здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;
5. здатність спілкуватися іноземною мовою.

та *спеціальні (фахові) компетентності:*

1. здатність проектувати і розуміти суть експериментів у політиці, функції та закономірності маркетингу і менеджменту в політиці, громадському секторі та міжнародних організаціях, функціонування політичного ринку, виборчої інженерії та політичного рекламування й на цій підставі аналізувати вимоги до розробки стратегії і тактики виборчої кампанії та її логістики і менеджменту;
2. здатність визначати ознаки, типи, причини й наслідки політичних змін і криз, розуміти сутність антикризового менеджменту та соціального конструктивізму у політиці, а відтак вміння аналізувати соціоконструктивні виміри політики.

Програмні результати навчання:

1. застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту;
2. застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.
3. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів;

4. розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів;
5. усвідомлювати сутність, типи, причини та наслідки політичних змін і криз, в тому числі на тлі еволюції, організації і доктрин лівих партій, а також сутність, особливості, моделі й стратегії, методи та процедури, специфіку і наповненість радикалізму, екстремізму і тероризму, техніки та механізми протидії їм і антикризового менеджменту у контексті етнічних, територіальних, регіональних конфліктів тощо, зокрема антитерористичної діяльності держави та ролі і функціональності міжнародних організацій у протидії деструктивним явищам в політиці.

3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л.		п./с.	лаб.	інд.	ср.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
<i>Вступна частина</i>						
<i>Тема 1. Основи політичного менеджменту. Становлення менеджменту як основи політичного управління.</i>						
	19	2	2	-	-	15
<i>Тема 2. Поняття, предмет і методи транскордонного співробітництва</i>						
	2	2		-	-	
<i>Тема 3. Нормативно-правові та методологічні засади транскордонного співробітництва</i>						
	19	2	2	-	-	15
<i>Тема 4. Роль прикордонних територій в інтеграційних процесах.</i>						
	19	2	2	-	-	15
<i>Основна частина</i>						
<i>Тема 5. Транскордонне співробітництво в системі регіонального розвитку</i>						
	21	4	2	-	-	15
<i>Тема 6. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України.</i>						
	19	2	2	-	-	15
<i>Тема 7. Актуальні проблеми транскордонного співробітництва у сфері вищої освіти</i>						
	21	4	2	-	-	15
Разом – Змістовний модуль 1	120	18	12	-	-	90
РАЗОМ	120	18	12	-	-	90

4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни

Основна література:

1. Бенчак О.Ф. Кордони і транскордонні процеси: новітні тенденції державно-просторових розмежувань (опубліковано англійською мовою – Borders and transboundary processes: new trends of state-space distribution). / Геополітика України: історія і сучасність: збірник наукових праць 2019 р. Вип. 1 (22). / ред. кол.: Ю.В. Данилець (гол. ред.), І.В. Артьомов, С.В. Віднянський та ін. С. 82–102
2. Шульга М. А. Політичний менеджмент навчальний посібник : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / М. А.Шульга, О. А. Зубчик – К. : Академвидав, Альма-матер, 2013. – 157с.
3. Менеджмент: навч. посіб. / [Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканевич, та ін.]; за заг. редакція Г. Є. Мошека. К. : Ліра-К, 2015.–550 с.
4. Основи менеджменту. Теорія і практика : навчальний посібник / Г. Є. Мошек [та ін.] ; за ред. Г. Є. Мошека. - Київ : Ліра-К, 2017. - 528 с.
5. Транскордонне співробітництво України: стан, проблеми, перспективи: монографія / За заг.ред. І.В. Артьомова. – Ужгород: МПП «Гражда», 2012. – 520 с.
6. Транскордонне співробітництво як інструмент місцевого та регіонального розвитку : аналіт. доп. / [Химинець В. В., Головка А. А., Мірус О. І.]. – Київ : НІСД, 2021. – 47 с.
7. Посібник «Транскордонне співробітництво». Мікула Н.А., Толкованов В.В. – Київ, видавництво «Крамар», 2011, 259 с.
8. Устич С. Кордон, війна та мир в долі сучасного світу / Устич С. – Ужгород : Карпати, 2010. – 326 с
9. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво : моногр. / Н. Мікула. – Львів : ІРД НАН України, 2004. – 395 с.
10. Транскордонне співробітництво як альтернатива новій «залізній завісі» та конфліктам / Керівник авторського колективу С. І. Устич. – Ужгород : Карпати, 2007. – 239 с.;

Додаткова література та інтернет джерела:

1. Устич С. Системна теорія транскордонних процесів та її соціальна імплементація. - URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2013/04/112-126_no-2_vol-45_2013_UKR.pdf
2. Була С. Карпатський єврорегіон – основна інституційно-організаційна форма транскордонного співробітництва /Микола Палінчак, Світлана Була // Україна в системі європейської економічної і політичної інтеграції : матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 24-25 червня 2021 року) За заг. ред.: М. М. Палінчак, В. В. Химинець, М.М. Король, – Ужгород: РІК-У, 2021. – с. 125-128
3. Закон України “Про транскордонне співробітництво” [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text>
4. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки». URL: <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskisty/proekt-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-programy-rozvytku-transkordonnogo-spivrobotnyctva-na-2021-2027-roky/>
5. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2011-2015 роки. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1088-2010-%EF>
6. Сербенко Н. Єврорегіони – важливий інструмент прискорення європейської інтеграції України. *Борисфен Інтел* - URL.: <http://bintel.com.ua/uk/article/euroregiony/>

7. Асоціація «Євререгіон Карпати Україна» - твій надійний партнер у Карпатах. - URL: <https://ekarpaty.com/pro-nas/evroregion-karpati-ukrayina/>
8. Щодо активізації міждержавного міжрегіонального співробітництва західних регіонів України в рамках Євререгіону «Карпати». - URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/schodo-aktivizacii-mizhderzhavnogo-mizhregionalnogo>
9. Стратегічна ініціатива «Карпатський Горизонт 2020» - обґрунтування доцільності розробки та реалізації окремої операційної програми ЄС для регіону Карпат у наступній фінансовій перспективі. - URL: https://www.irf.ua/files/ukr/programs/euro/carpathian_extract.pdf
10. Гарагонич В.В. Джерельно-інформаційна база дослідження проблем транскордонного співробітництва та участі в ньому України / В.В. Гарагонич // Історичний архів. Наукові студії: збірник наукових праць. – Миколаїв: Вид-во МДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 3. – 158 с.
11. Гальчинський А. Україна на перехресті геополітичних інтересів / А. Гальчинський. – К. : Знання України, 2002. – 150 с.
12. Карпатський регіон та його роль в забезпеченні безпеки та співробітництва в Єв-ропі // Матеріали міжнар. конф. – Ужгород : Ліра, 2008. – 230 с.
13. Кіш Є.Б. Центральна Європа в сучасній системі євререгіональної інтеграції / Є.Б. Кіш. – Ужгород : Ліра, 2008. – 420 с.
14. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-%D0%BF#n10>
15. Мітряєва С. Транскордонне співробітництво Україна-ЄС: стан, проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / С. Мітряєва, А. Крижевський. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/juli2009/34.htm>.
16. Реутов В. Є. Транскордонне співробітництво регіонів України: теоретико-практичні аспекти розвитку [Електронний ресурс] / В. Є. Реутов // Ефективна економіка. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=912>.
17. Баян А.В. Міжрегіональне транскордонне співробітництво України за умов розширення Європейського Союзу (на прикладі прикордонних регіонів України та Угорщини). – Ужгород: Ліра, 2005. – 320 с.
18. Кіш Є.Б. Регіональна політика Європейського Союзу / Є.Б.Кіш // Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України: [Проект Київського центру Ін-ту Схід-Захід]/ С.Максименко, Є.Кіш, М.Лендзел, І.Студенніков; за ред. С.Максименка. – К.: Логос, 2000. – С.27
19. Конкурентоспроможність територій: практ. посіб. / А.Ткачук, В.Толкованов, С.Марковський та ін. – К.: Легальний статус, 2011. – 252 с.
20. Ізарова І. Транскордонні загальноєвропейські процедури і системі національного цивільного процесу. – URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/12449?locale-attribute=en>
21. Звіти про виконання Державної програми розвитку транскордонного співробітництва. Міністерство розвитку громад та територій України. Офіційний веб-сайт. – URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-napolityka/mizhregionalne-ta-transkordonne-spivrobotnitstv/zvity-pro-vykonannya-derzhavnoyi-programy-rozvytku->

5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Вступна частина

Тема 1. Основи політичного менеджменту. Становлення менеджменту як основи політичного управління

Сутність поняття “політичний менеджмент”, “управління”, “державне управління”, “менеджмент”, “політичне керівництво” і “політичний менеджмент”. Лінійне та функціональне управління. Загальні функції управління в сфері політики. Основні визначення поняття менеджменту. Поняття та характеристика політичного інтересу та політичного вибору. Функції політичного менеджменту.

Основні поняття: політичний менеджмент, функції управління, сфера політики, політичний інтерес, державне управління, політичне керівництво.

Тема 2. Поняття, предмет і методи транскордонного співробітництва

Поняття і загальна характеристика транскордонного співробітництва як специфічного виду міжнародних відносин. Особливості, що відрізняють транскордонне співробітництво від інших видів міжнародної співпраці. Передумови виникнення та розвитку європейського транскордонного співробітництва. Предмет правового регулювання транскордонного економічного співробітництва.

Основні поняття: транскордонне співробітництво, міжнародні відносини, міжнародна співпраця, правове регулювання.

Тема 3. Нормативно-правові та методологічні засади транскордонного співробітництва

Розвиток транскордонного співробітництва в Україні. Класифікація нормативних актів України. Організаційно-правовий механізм регулювання системи транскордонного співробітництва, загальноєвропейські норми і принципи якого закріплені в документах Ради Європи. Закон України «Про транскордонне співробітництво». Порівняльний аналіз конкурентоздатності прикордонних регіонів. Основні параметри та індекси моделі транскордонного співробітництва. положень Мадридської конвенції щодо транскордонного співробітництва. Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями стосовно об'єднань єврорегіонального співробітництва.

Основні поняття: транскордонне співробітництво, концепція розвитку транскордонного співробітництва, Європейський Союз, Мадридська конвенція, конкретність територій, Європейська рамкова конвенція,

Тема 4. Роль прикордонних територій в інтеграційних процесах.

Ефективне транскордонне співробітництво – необхідна умова розвитку прикордонних територій. Прикордонні регіони як партнери реалізації міжнародних проектів. Проблеми оцінки ефективності прикордонної торгівлі на кордоні України з Європейським Союзом. Транскордонна статистика і соціологічний моніторинг проблем прикордонних територій. Системне моделювання управління транскордонним співробітництвом.

Основні поняття транскордонне співробітництво, концепція розвитку транскордонного співробітництва, прикордонна торгівля, Європейський Союз, соціологічний моніторинг

Змістовий модуль 1 Основна частина

Тема 5. Транскордонне співробітництво в системі регіонального розвитку

Основні завдання і базові принципи державної регіональної політики. Сучасні моделі регіонального співробітництва та розвитку. Формування системи транскордонного співробітництва України. Особливості регіональної політики України після розширення Євросоюзу. Двосторонні механізми співробітництва з державами-членами ЄС. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів». Підвищення конкурентоспроможності регіонів. Основні завдання і базові принципи державної регіональної політики. Транскордонне співробітництво як важливий чинник підвищення регіональної конкурентоспроможності. Фінансово-матеріальне забезпечення територіальних громад. Сучасні моделі регіонального співробітництва та розвитку. Формування системи транскордонного співробітництва України. Пріоритети місцевої влади в залученні іноземних інвестицій через транскордонний регіон

Основні поняття регіональна політика, конкурентоспроможність регіонів, самостійність територіальних громад, пріоритети місцевої влади .

Тема 6. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України

Транскордонне співробітництво – авангардна форма новітніх відносин Сходу та Заходу. Транскордонне співробітництво як напрям євроінтеграційних процесів в Україні. Регіональна політика країн Вишеградської четвірки: досвід для України. Чотири рівні інтегральної співпраці (міжнародний, державний, регіональний, місцевий). Ініціатива «Східне партнерство» як інструмент підвищення ефективності транскордонного співробітництва України з ЄС . Єврорегіон – основна інституційно-організаційна форма транскордонного співробітництва. Угода про малий прикордонний рух. Державні та міжнародні правові питання кордонів Лібералізація візового режиму Європейським Союзом – необхідна передумова ефективного транскордонного співробітництва.

Основні поняття регіональна політика, «Східне партнерство», єврорегіон, , малий прикордонний рух, конкурентоспроможність регіонів.

Тема 7. Актуальні проблеми транскордонного співробітництва у сфері вищої освіти

Транскордонне співробітництво України у сфері університетської освіти: правові аспекти та тенденції розвитку Взаємне визнання дипломів – необхідна умова створення зони європейської вищої освіти Комплексні заходи на системній основі у вищій освіті. Спільна декларація про гармонізацію архітектури європейської системи вищої освіти. Автономія та відповідальність в освіті. Методологія формування стратегії інноваційного розвитку в системі вищої освіти

Основні поняття регіональна політика, взаємо визнання дипломів, європейська вища освіта, транскордонна співпраця, автономія, відповідальність.

6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література

Змістовий модуль 1

Вступна частина

Тема 1. Основи політичного менеджменту. Становлення менеджменту як основи політичного управління

1. Управління як соціальний феномен.
2. Становлення менеджменту як основи політичного управління
3. Політичні інтереси, орієнтації та політичний вибір.
4. Менеджмент державної політики
5. Комунікативний процес у політичному менеджменті.

Основні поняття: політичний менеджмент, функції управління, сфера політики, політичний інтерес, державне управління, політичне керівництво.

Література:

22. Устич С. Системна теорія транскордонних процесів та її соціальна імплементація. - URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2013/04/112-126_no-2_vol-45_2013_UKR.pdf
1. Шульга М. А. Політичний менеджмент навчальний посібник : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / М. А. Шульга, О. А. Зубчик – К. : Академвидав, Альма-матер, 2013. – 157с.
2. Менеджмент: навч. посіб. / [Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканевич, та ін.]; за заг. редакція Г. Є. Мошека. К. : Ліра-К, 2015.–550 с.
3. Основи менеджменту. Теорія і практика : навчальний посібник / Г. Є. Мошек [та ін.] ; за ред. Г. Є. Мошека. - Київ : Ліра-К, 2017. - 528 с.

Тема 3. Нормативно-правові та методологічні засади транскордонного співробітництва

1. Основні засади нормативно-правового забезпечення транскордонного співробітництва України.
2. Методологія створення концепції розвитку транскордонного співробітництва.
3. Гармонізації національного законодавства з механізмом міжнародно-правового регулювання транскордонних відносин.
4. Рівні аналізу транскордонного співробітництва як соціального інституту на східних кордонах Європейського Союзу.

Основні поняття: транскордонне співробітництво, концепція розвитку транскордонного співробітництва, Європейський Союз, Мадридська конвенція, конкретність територій, Європейська рамкова конвенція,

Література:

1. Закон України “Про транскордонне співробітництво” [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1861-15>
2. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2011-2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1088-2010-%EF>
3. Гарагонич В.В. Джерельно-інформаційна база дослідження проблем транскордонного співробітництва та участі в ньому України / В.В. Гарагонич // Історичний архів. Наукові студії: збірник наукових праць. – Миколаїв: Вид-во МДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 3. – 158 с.
4. Гальчинский А. Україна на перехресті геополітичних інтересів / А. Гальчинский. – К. : Знання України, 2002. – 150 с.

Тема 4. Роль прикордонних територій в інтеграційних процесах.

1. Ефективне транскордонне співробітництво – необхідна умова розвитку прикордонних територій.
2. Проблеми оцінки ефективності прикордонної торгівлі на кордоні України з Європейським Союзом.
3. Системне моделювання управління транскордонним співробітництвом.

Основні поняття: транскордонне співробітництво, крзовиток прикордонних територій, прикордонна торгівля, Європейський Союз, моделювання управління

Література:

1. Транскордонне співробітництво як інструмент місцевого та регіонального розвитку : аналіт. доп. / [Химинець В. В., Головка А. А., Мірус О. І.]. – Київ : НІСД, 2021. – 47 с.
2. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки». URL: <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskisty/proekt-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-programy-rozvytku-transkordonnogo-spivrobotnyctva-na-2021-2027-roky/>
3. Мітряєва С. Транскордонне співробітництво Україна-ЄС: стан, проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / С. Мітряєва, А. Крижевський. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/juli2009/34.htm>.
4. Реутов В. Є. Транскордонне співробітництво регіонів України: теоретико-практичні аспекти розвитку [Електронний ресурс] / В. Є. Реутов // Ефективна економіка. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=912>

Основна частина

Тема 5. Транскордонне співробітництво в системі регіонального розвитку

1. Особливості регіональної політики України після розширення Євросоюзу.
2. Основні завдання і базові принципи державної регіональної політики.
3. Транскордонне співробітництво як важливий чинник підвищення регіональної конкурентоспроможності.
4. Сучасні моделі регіонального співробітництва та розвитку.
5. Формування системи транскордонного співробітництва України.
6. Пріоритети місцевої влади в залученні іноземних інвестицій через транскордонний регіон

Основні поняття регіональна політика, конкурентоспроможність регіонів, самостійність територіальних громад, пріоритети місцевої влади

Література:

1. Реутов В. Є. Транскордонне співробітництво регіонів України: теоретико-практичні аспекти розвитку [Електронний ресурс] / В. Є. Реутов // Ефективна економіка. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=912>
2. Балян А.В. Міжрегіональне транскордонне співробітництво України за умов розширення Європейського Союзу (на прикладі прикордонних регіонів України та Угорщини). – Ужгород: Ліра, 2005. – 320 с.
3. Кіш Є.Б. Регіональна політика Європейського Союзу / Є.Б.Кіш // Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України: [Проект Київського центру Ін-ту Схід-Захід]/ С.Максименко, Є.Кіш, М.Лендзел, І.Студенніков; за ред. С.Максименка. – К.: Логос, 2000. – С.27

Тема 6. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України

1. Транскордонне співробітництво – авангардна форма новітніх відносин Сходу та Заходу.
2. Регіональна політика країн Вишеградської четвірки: досвід для України.
3. Ініціатива «Східне партнерство» як інструмент підвищення ефективності транскордонного співробітництва України з ЄС .
4. Єврорегіон – основна інституційно-організаційна форма транскордонного співробітництва.
5. Лібералізація візового режиму Європейським Союзом – необхідна передумова ефективного транскордонного співробітництва.

Основні поняття регіональна політика, «Східне партнерство», єврорегіон, , малий

прикордонний рух, конкурентоспроможність регіонів.

Література:

1. Конкурентоспроможність територій: практ. посіб. / А.Ткачук, В.Толкованов, С.Марковський та ін. – К.: Легальний статус, 2011. – 252 с.
2. Ізарова І. Транскордонні загальноєвропейські процедури і системі національного цивільного процесу. – URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/12449?locale-attribute=en>
3. Звіти про виконання Державної програми розвитку транскордонного співробітництва. Міністерство розвитку громад та територій України. Офіційний веб-сайт. – URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/mizhregionalne-ta-transkordonne-spivrobotnitstv/zvity-pro-vykonannya-derzhavnoyi-programy-rozvytku>
4. Мітряєва С. Транскордонне співробітництво Україна-ЄС: стан, проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / С. Мітряєва, А. Крижевський. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/juli2009/34.htm>.

Тема 7. Актуальні проблеми транскордонного співробітництва у сфері вищої освіти

1. Транскордонне співробітництво України у сфері університетської освіти: правові аспекти та тенденції розвитку
2. Взаємне визнання дипломів – необхідна умова створення зони європейської вищої освіти
3. Методологія формування стратегії інноваційного розвитку в системі вищої освіти.

Основні поняття: регіональна політика, взаємо визнання дипломів, європейська вища освіта, транскордонна співпраця, автономія, відповідальність.

Література:

1. Артёмов І., Серєда Л., Зуб С. Формування міжнародних науково-дослідницьких колективів для спільних досліджень проблем транскордонної співпраці у сфері вищої освіти (з досвіду УжНУ) // Міжнародний науковий вісник: збірник наукових праць / ред. кол. І.В.Артёмов (голова) та ін. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. Вип. 1-2 (23-24). 262с.
2. Євтух М.Б. Транскордонне співробітництво України у сфері університетської освіти / М.Б.Євтух // Міжнародний науковий вісник. – Вип.6(25). – С.7-14.
3. Про вищу освіту / Закон України (нова редакція) // проект внесений народним депутатом В.Балогою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fedmet.org/analytics/zakon-ukraini-pro-vishhu-osvitu/>
4. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року / Указ Президента від 25 червня 2013 року №344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Тема 1. Основи політичного менеджменту. Становлення менеджменту як основи політичного управління.</i>	15
2	<i>Тема 3. Нормативно-правові та методологічні засади транскордонного співробітництва</i>	15

3	Тема 4. Роль прикордонних територій в інтеграційних процесах.	15
4	Тема 5. Транскордонне співробітництво в системі регіонального розвитку	15
5	Тема 6. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України.	15
6	Тема 7. Актуальні проблеми транскордонного співробітництва у сфері вищої освіти	15
Разом		90

8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. На лекційних заняттях використовуються головню: словесні методи (розповідь, бесіда, пояснення, лекція, діалог); наочні і практичні методи (ілюстрація, демонстрація, а також презентація); метод синтезу, аналізу, індукції, дедукції тощо. На семінарських заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, семінари, самостійна робота У рамках самостійної роботи застосовуються дослідницькі методи

Оцінка знань, умінь і практичних навиків студента з курсу «Електронне врядування та цифрова держава» здійснюється за 100-бальною шкалою.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30);
- контрольні заміри (модулі, захист проєктів, презентацій) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20);
- екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).

Поточний контроль знань студентів проводять за трьома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента впродовж семестру;
- контроль за виконанням модульних завдань/контрольних замірів;
- контроль за виконанням завдань самостійного опрацювання і розрахункової роботи.

При контролі систематичності й активності роботи студентів оцінці підлягають:

- самостійна робота студентів;
- відвідування й активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу.

Поточний контроль успішності здійснюється за п'ятибальною шкалою: "5" – відмінно, "4" – добре, "3" – задовільно, "2" – доповнення, "1" – коментарі (участь у дискусії). Реферат, доповідь – 5 балів; есе – 3 бали (дозволено лише по одному реферату, доповіді або есе). Контроль знань за результатами вивчення змістовного модуля оцінюється в 20 балів. Форма підсумкового контролю – залік в кінці семестру.

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів із дисципліни, котра завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів. На екзамені студент теж може отримати 50 балів.

Поточний контроль та самостійна робота						Сума	Екзамен
Змістовий модуль 1						50	50
1	2	3	4	5	6		

--	--	--	--	--	--	--	--

1, 2 ... 6 – теми семінарських занять у рамках змістовного модуля.

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	Відмінно
4 (добре)	81-89	B	Дуже добре
	71-80	C	Добре
3 (задовільно)	61-70	D	Задовільно
	51-60	E	Достатньо
2 (незадовільно)	25-50	FX	Незадовільно
	0-24	F	Незадовільно без права перездачі

10. Контрольні питання для підсумкового контролю (заліку)

1. Управління як соціальний феномен.
2. Організація — основний суб'єкт політичного менеджменту
3. Менеджмент як основа політичного управління
4. Нормативно-правове забезпечення транскордонного співробітництва України
5. Концепції розвитку транскордонного співробітництва
6. Рівні аналізу транскордонного співробітництва.
7. Ефективне транскордонне співробітництво – необхідна умова розвитку прикордонних територій
8. Прикордонні регіони як партнери реалізації міжнародних проектів
9. Проблеми оцінки ефективності прикордонної торгівлі на кордоні України з Європейським Союзом
10. Транскордонна статистика і соціологічний моніторинг проблем прикордонних територій
11. Системне моделювання управління транскордонним співробітництвом
12. Особливості регіональної політики України після розширення Євросоюзу
13. Основні завдання і базові принципи державної регіональної політики
14. Транскордонне співробітництво як важливий чинник підвищення регіональної конкурентоспроможності
15. Формування системи транскордонного співробітництва України
16. Пріоритети місцевої влади в залученні іноземних інвестицій через транскордонний регіон
17. Транскордонне співробітництво як напрям євроінтеграційних процесів в Україні
18. Регіональна політика країн Вишеградської четвірки: досвід для України

19. Ініціатива «Східне партнерство» як інструмент підвищення ефективності транскордонного співробітництва України з ЄС
20. Єврорегіон – основна інституційно-організаційна форма транскордонного співробітництва
21. Транскордонне співробітництво України у сфері університетської освіти: правові аспекти та тенденції розвитку
22. Методологія формування стратегії інноваційного розвитку в системі вищої освіти
23. Євроінтеграційні процеси в Україні: транскордонне співробітництво.